

Tijd

Schied

Boekhuis den Draak

Veerplein 33-35

Vlaardingen

tel. (010) 4358822

fax (010) 4349574

NIEUW VOOR VLAARDINGERS:

Vlaardingse sagen en legenden

2 boeken + CD

39,90

Herleefd verleden

Vlaardingers vertellen hun verhaal over de gedwongen
terwerkstelling in Duitsland, 1942-1945

29,50

Oranje bastaarden, een vademecum

Hanno de long: Nazaten vanaf Willem de Zwijger tot
Prins Bernhard

22,95

BLOEMDECOR

- Bloemwerken en arrangementen
- Goed gesorteerde snijbloemen
- Bloeiende- en bladplanten
- Bruidsboeketten en corsages
- Rouwwerken
- Verhuur van groendecoratie,
o.a. palmen, ficussen, etc.

JAC. VERKUIL

Bloemsierkunst Jac. Verkuil
Markgraafaan 135
3131 VL Vlaardingen

Tel: 010 - 434 37 04
Fax: 010 - 434 36 98

in je
stoutste
dromen...
is niets
onmogelijk

Stout Grafische Dienstverlening
A. Hoogvlietstraat 6
3134 CC Vlaardingen
tel. 010-2480603
fax 010-4344878
email: info@stout.nu
www.stout.nu

DRUKKERIJ A. OUWENDIJK & ZN.

**Voor kopieën
(ook in KLEUR)
moet je
naast de molen zijn!**

maandag t/m vrijdag
van 09.00 - 17.30 uur

offsetdruk - sneldruk -
copyshop - fotoservice

Kortdijk 16-a 3134 HB Vlaardingen
Telefoon (010) 435 3322*
Telefax (010) 435 3205
(avond/weekend (010) 434 2474
of b.g.g. (06-55) 532 655)
E-mail ouwendijk@dsv.nl
Internet www.dsv.nl/~ouwendijk

De Historische Vereniging Vlaardingen heeft tot doel het bevorderen van:

- de belangstelling voor en de kennis van de stad Vlaardingen en haar bewoners;
- het behoud en het herstel van gebouwen en stedenbouwkundige structuren en landschappen;
- het behoud en het verzamelen van die gegevens die van belang zijn voor de geschiedenis van de stad.

De contributie bedraagt f 35,00 per jaar, voor jongeren t/m 25 jaar f 25, te voldoen per accept-girokaart. Het postgironummer van de vereniging is 750978. Leden krijgen jaarlijks het Historisch Jaarboek en 4 x per jaar het verenigingsblad Tijd-Schrift.

Het bestuur is als volgt samengesteld:
W.C. den Breems, voorzitter
C.J. Hart, secretaris
A.W.J. Andriessen, penningmeester
J. van Elk
A. Ouwendijk
E. van Rongen
mevr. H.C. Verloop

Adres secretariaat/ledenadministratie:
Prins Bernhardlaan 12
3135 JB Vlaardingen
Telefoon (010) 434 7063

Adres ledenactiviteiten:
Kortedijk 16a/b
3134 HB Vlaardingen
Telefoon (010) 435 3322 (kantoor)
(010) 434 2474 (thuis)

Adres losse verkoop publicaties:
Arnold Hoogvlietstraat 69
3134 CD Vlaardingen
Telefoon (010) 434 6864

Redactie Tijd-Schrift:
E. van Rongen, eindredacteur
K. Bloem
C.M. van den Boogert
A. Maarleveld
B. Ruigrok

Redactie-adres:
Paul Henri Spaakring 22
3137 DJ Vlaardingen
Telefoon (010) 474 9416

Bijdragen aan de inhoud van Tijd-Schrift zijn van harte welkom. In verband met de geautomatiseerde verwerking van de teksten ontvangt de redactie deze graag op 3,5" diskette of per e-mail: info@histvervlaardingen.nl t.a.v. de redactie.

ISSN 1380-2992 © Historische Vereniging Vlaardingen
Niets van deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Internet: www.histvervlaardingen.nl
E-mail: info@histvervlaardingen.nl

Productie: Stout Grafische Dienstverlening

Omslagfoto:

Café De Molm aan de Smalle Havenstraat in volle historische glorie. Nadat in 1966 het pakhuis links in zijn geheel werd gesloopt (zonder dat er iets voor in de plaats is gekomen) zijn in 2000 de gevels van De Molm en het naastgelegen pand bruut verwijderd en vervangen door de neo-historische metselwerken op bijgaande afbeelding.

(Foto omslag: Stadsarchief Vlaardingen; foto hiernaast: E. van Rongen)

Redactioneel	3
Van de Voorzitter	4
Convocatie Algemene Ledenvergadering 2001	6
Notulen Algemene Ledenvergadering 2000	6
Jaarverslag 2000	8
Hoogendijkprijs	11
Kantoorleven	
<i>N. van Minnen</i>	12
Vlaardingse woorden en uitdrukkingen (2)	
<i>J. Anderson</i>	16
Weet u het nog?	
<i>W.C. den Breems</i>	18
Cowboys in de polder	
<i>J. van Hees</i>	19
Ledenactiviteiten	22

LIEVREDOOR

Antiquariaat en boekhandel

In- en verkoop
van oude, curieuze,
verzamelw aardige
en antiquarische
boeken

Hoogstraat 53 - 3131 BL Vlaardingen
Telefoon (010) 434 71 52
Telefax (010) 435 11 22

Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag
van 12.00 tot 17.00 uur

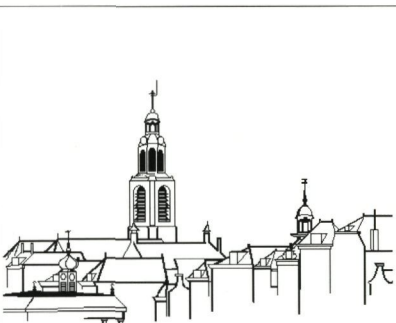

heto
schoonmaakbedrijf b.v.

J.H. van 't Wout

Kon. Wilhelminahaven NZ 1
3134 KE Vlaardingen

Tel.: (010) 435 51 66, fax: (010) 435 04 76

- NIEUWBOUW
- RENOVATIE
- ONDERHOUD
- GROND- EN KABELWERK
- RIOLERING- EN STRAATWERK

WERNER
AANNEMINGSBEDRIJF BV

James Wattweg 26
Postbus 136
3130 AC Vlaardingen
Telefoon: 010 - 4358844
Fax 010 - 4602603

ECHTE VLAARDINGERS
KOPEN HUN TAPIJT BIJ:

Hofman
stofferij

Kuiperstraat 39b
3131 CH Vlaardingen
Tel/fax: 010-4351073

EEN UITERST BETROUWBAAR EN
VAKKUNDIG ADRES

TAPIJT - GORDIJNEN - VINYL
ZONWERING - BEHANG

HISTORISCH GEZIEN

**4 ETAGES
MÉT LIFT**

- WONEN
- SLAPEN
- KINDER
MEUBELN
- ACCESSOIRES
- MODE
- KADO'S

het waigat

Markt
57
Vlaardingen
010 - 434 38 44
woon-ideeënwarenhuis

Waal even binnen...

De Witte
GARANTIEMAKELAARS

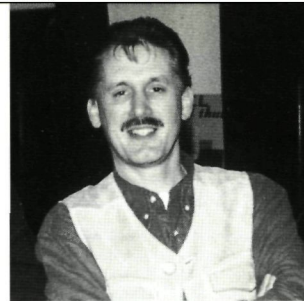
Schiedamseweg 26
3134 BL Vlaardingen
Tel. 010 - 434 38 44

Geschiedenis schrijven?

Een advertentie is zo geplaatst...

010-4749416

Achter de oren krabben

Soms lijkt het wel vechten tegen de bierkaai en achter de feiten aanlopen. Dan wordt de Historische Vereniging Vlaardingen, en eigenlijk de gehele bevolking, verrast door de zoveelste vermindering van het historisch centrum. We schreven er al eerder over en hebben het nu, als eerbetoon aan hoe het was, op de omslag gezet: café De Molm aan de Smalle Havenstraat, waar vorig jaar de historische gevel is gesloopt en vervangen door een nieuwe. Misschien vraagt u zich af: waar zeurt hij nu toch over? Maar dat is nu juist een van de belangrijkste doelstellingen van de HVV: opkomen voor het historisch waardevolle in de stad en aandacht vragen voor misstappen daarmee en proberen die te voorkomen. Misschien dat deze commotie over het pandje aan de Smalle Havenstraat anderen ertoe brengt zich nog eens achter de oren te krabben alvorens rigoureuze maatregelen te nemen met hún historische bouwwerk.. De intenties van de Gemeente zijn in ieder geval goed (zie het stuk van onze voorzitter) en enigszins blij verrast werden we door het voornemen van de provincie Zuid-Holland om delen van het historisch centrum uit te roepen tot beschermd stadsgezicht. Hoe eerder hoe beter, zou ik zeggen. Er is al genoeg vernield en verdwenen.

Deze aflevering van Tijd-Schrift bevat weer een grote verscheidenheid aan informatie. Allereerst natuurlijk, zoals gebruikelijk, de stukken voor de Algemene Ledenvergadering op dinsdag 27 maart. U komt toch zeker ook? Vervolgens een beschrijving door de heer N. van Minnen, die werd geïnspireerd door de omslagfoto van het eerste Tijd-Schrift-nieuwe-stijl, over zijn kantoorleven bij de Wijnimportmaatschappij Hoogendijk aan de Oosthavenkade. Het kantoor op de hoek van de Bleekstraat is verdwenen (er staat nu een appartementengebouw), maar de herinnering blijft, dank zij dit artikel. In Tijd-Schrift 75 beschreef Jan Anderson een aantal Vlaardingse woorden en uitdrukkingen en vroeg daar commentaar en aanvulling op. Dat resulteerde in een aantal reacties en een nieuwe lijst, die nu afgedrukt zijn. Met de laatste 'Weet u het nog?' van onze voorzitter is iets vreemds aan de hand: er zijn helemaal geen reacties op gekomen. Dat zijn we niet gewend, en het is ook jammer, want we vinden dat meeleven en meedenken van de leden juist zo leuk! Bovendien blijven we nu met de vragen zitten. Dus kijkt u nog eens naar de vorige aflevering, en uiteraard ook weer naar de nieuwe, en overlaadt Wout den Breems met brieven of e-mails. Tot slot geeft Arie Ouwendijk, de coördinator van de commissie Ledenactiviteiten, u een uitgebreid overzicht van alle lezingen en excursies die voor dit jaar weer op het programma staan. U ziet het: er is genoeg te doen en te beleven.

Namens de redactie wens ik u een goed historisch 2001.

Eric van Rongen
Eindredacteur

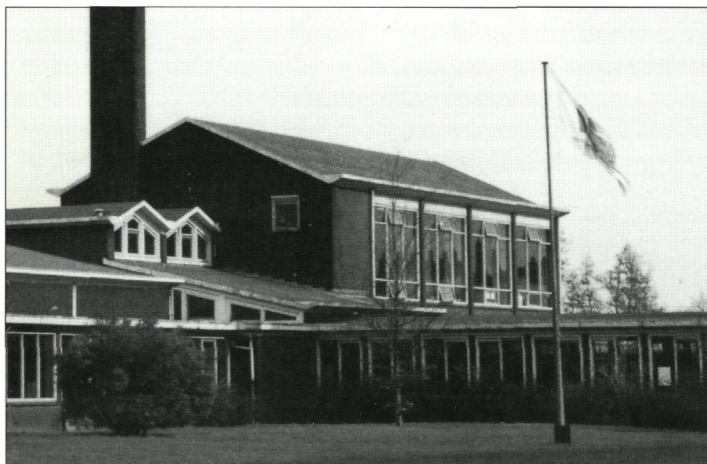
Vernieuwend verder

'Vernieuwend verder' was een aantal jaren geleden de slogan van het gemeentebestuur in Vlaardingen. Ook de HVV heeft het afgelopen jaar enige vernieuwingen doorgevoerd. Na het verschijnen van Tijd-Schrift nummer 75 in de nieuwe uitvoering waren de reacties overweldigend en zijn we vol enthousiasme doorgesgaan met dit nieuwe formaat en lay-out. Ook in het Historisch Jaarboek 2000 was er een nieuwigheid te bespeuren. Voor het eerst was hierin een lijst met namen van bedrijven opgenomen die de HVV graag hebben willen steunen door middel van sponsoring. We zijn hen hier zeer dankbaar voor en kunnen op deze manier u steeds fraaiere uitgaven presenteren. En ik kan u alvast verklappen dat, omdat de volgende uitgave van het Jaarboek de 25ste editie zal zijn, we daar een bijzonder nummer van zullen maken.

Positieve geluiden, maar toch! In mijn vorige 'Van de Voorzitter' schreef ik: "Er ligt veel werk voor de HVV, met name als het gaat om de Stadsvisie en de ontwikkeling van de Rivierenzone". Bij het opstellen van de Stadsvisie en de ontwikkeling daarvan kon men zich destijds aanmelden om in werkgroepen mee te denken. Ook de HVV wilde daar graag een positieve bijdrage aan leveren en had daarvoor een aantal deskundigen aangemeld. Helaas is er nooit een uitnodiging voor zo'n werkgroep ontvangen....

Het afgelopen jaar heeft de HVV wel een goed gesprek gehad met de betrokken wet-houder en ambtenaren, waarin is toegezegd dat men de HVV zou inlichten of consulteren als het gaat om sloop of restauratie e.d. van panden met een historische waarde. Toch zijn we de afgelopen tijd weer voor onaangename verrassingen komen te staan. In het vorige Tijd-Schrift is al melding gemaakt van het feit dat zonder enig overleg de historische gevel van café 'De Molm' in de Smalle Havenstraat verwijderd is. Nu blijkt, dat de Gemeente daar geen bemoeienis mee heeft gehad (het pand is particulier eigendom en geen monument) en er ook mee in zijn maag zit. We hebben de verzekering gekregen dat, wanneer in de toekomst meer panden onder de Monumentenwet vallen en delen van de stad als beschermd stadsgezicht worden gekenmerkt, de Gemeente meer mogelijkheden heeft om regulerend op te treden en er al het mogelijke aan zal blijven (?) doen om de cultuur-historische waarden in Vlaardingen zo goed mogelijk te beschermen. De intenties lijken dus wel goed te zijn, maar het zou toch plezierig zijn als ook zwart op wit zou staan dat in voorkomende gevallen de HVV geconsulteerd zal worden (en dat men zich daar dan ook aan houdt!). Daarnaast zou het natuurlijk ook plezierig zijn als particulieren voldoende historisch besef hadden om (ver)bouwplannen voor historisch waardevolle panden met de HVV te bespreken. Gelukkig komt dit wel voor (de Commissie Stad en Monument geeft geregeld restauratie-adviezen), maar, gezien het bovenstaande, nog niet genoeg. Het is duidelijk dat ons ledental nog wel wat uitbreiding kan hebben!

In 2000 heeft de HVV zich ook sterk gemaakt voor het behoud van een van de 'jonge monumenten' in de stad: de Technische School aan de Deltaweg. Het bestuur is er zich

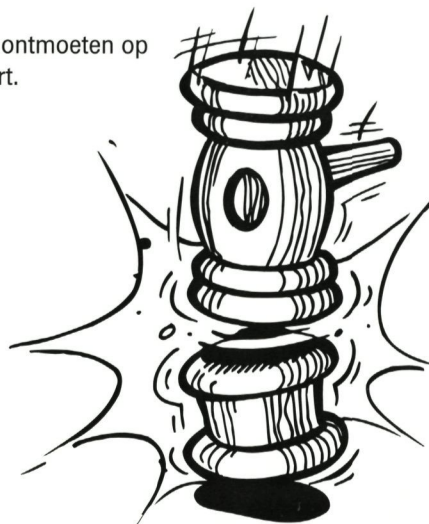
*De Technische School
aan de Deltaweg, een
'jong monument'.*

(Foto A.J. van Bommel)

ren van de Euro als wettig betaalmiddel. Natuurlijk krijgen wij als vereniging daar ook mee te maken. Ook is dit jaar het BTW tarief met 1,5% verhoogd, wat kostenverhogingen met zich mee brengt. Daarom zal het bestuur u op de Algemene Ledenvergadering het voorstel doen om per 2002 de contributie op € 16,50 vast te stellen. In guldens is dat dan f 36,30: ondanks de kostenstijgingen dus toch maar een zeer beperkte verhoging.

Ik hoop u bij leven en welzijn te ontmoeten op de ledenvergadering op 27 maart.

Wout den Breems, voorzitter

goed van bewust dat met de uitbreiding van het Unilever Researchlaboratorium een stuk werkgelegenheid voor Vlaardingen is gewaarborgd, maar we zouden wel graag overleggen over de mogelijke inpassing van de Technische School in dat plan. Een van de belangrijkste doelstellingen van de Historische Vereniging Vlaardingen is 'het behoud en het herstel van gebouwen en stedenbouwkundige structuren en landschappen te bevorderen'. En daar staan we nog steeds voor.

Tot slot. Vernieuwingen worden ook buiten de HVV uitgedacht, zoals het in 2002 invoe-

Algemene Ledenvergadering 2001

Het bestuur van de Historische Vereniging Vlaardingen nodigt de leden uit tot het bijwonen van een Algemene Ledenvergadering, die wordt gehouden op dinsdag 27 maart 2001 in Wijkcentrum Holy aan de Aristide Briandring (achter Albert Heijn op de Loper). De bijeenkomst vangt aan om 20.00 uur.

Agenda

- 1 Opening door de voorzitter
- 2 Ingekomen stukken
- 3 Notulen Algemene Ledenvergadering van 28 maart 2000 (zie hieronder)
- 4 Jaarverslag secretaris (zie de pagina's 8-11 van dit Tijd-Schrift)
- 5 Financieel verslag 2000 en begroting 2001 (los bijgevoegd)
- 6 Verslag kascontrolecommissie en benoeming nieuwe kascontrolecommissie
- 7 Aanpassing contributie in verband met komst Euro en de (reeds ingegane) verhoging van het BTW-tarief
- 8 Oprichting werkgroep 35-jarig bestaan
- 9 Rondvraag
- 10 Sluiting

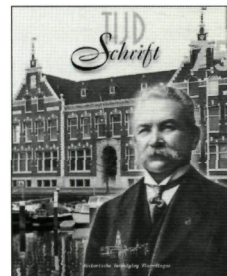
Na de pauze, omstreeks 20.30 uur, geven de heren H. de longh en J. Kikkert een lezing over de 'Bastaarden van Oranje'.

Notulen van de Algemene Ledenvergadering van 28 maart 2000

De 33ste Algemene Ledenvergadering werd geopend door de voorzitter, de heer W.C. den Breems.

Hij verwelkomde de ruim 70 aanwezige leden en ging vervolgens nader in op de ontstane commotie rond een herdenkingsteken voor onderduikverschaffers voor Joden in de Tweede Wereldoorlog. De voorzitter meldde in dit verband dat het bestuur in haar argumenten tegen onder meer de locatie en het voorstel om geen namen te noemen, geen goede woordkeuze heeft gebruikt en daardoor ongewild personen heeft geraakt. "Het bestuur spijt dit ten zeerste en heeft op geen enkele wijze de intentie gehad om deze mensen te krenken."

Met trots maakte hij melding van de fraaie nieuwe uitvoering van Tijd-Schrift. De voorzitter benadrukte de rol die onze vereniging moet spelen bij de nadere uitwerking van de toekomstvisie van Vlaardingen. "Wij zullen de uitwerking van deze visie moeten blijven toetsen, met name als het zal gaan om de historische objecten." De naoorlogse wijken zullen tevens de nodige aandacht krijgen.

Met de hoop om het jaar 2000 af te mogen sluiten met 2000 leden, verklaarde de voorzitter de vergadering voor geopend.

De secretaris meldde als ingekomen stukken de berichten van verhindering van de heer J. Anderson en de heer J. van Elk.

De vergadering hechtte haar goedkeuring aan de notulen van de Algemene Ledenvergadering van 23 maart 1999 en aan het jaarverslag van de secretaris.

Het financieel verslag over 1999 en de begroting voor 2000 werden akkoord bevonden.

De leden van de kascontrolecommissie, de heren M. Bot en A. Hofman, hebben de kas en de boekhouding van de vereniging over het jaar 1999 gecontroleerd en akkoord bevonden. Het voorstel om het bestuur voor het jaar 1999 te déchargeren, werd door de vergadering overgenomen.

De heren A. Hofman en H.J. Luth werden benoemd tot leden van de nieuwe kascontrolecommissie, met als plaatsvervangende leden de heren M.J. van de Arend en C. Zevenbergen.

De reglementair aftredende bestuursleden, de heren A.W.J. Andriessen, J. van Elk, C.J. Hart en E. van Rongen, werden herkozen.

Bij het agendapunt 'Mededelingen van het bestuur' stelde de voorzitter dat de groei van het ledenbestand ook problemen met zich brengt. Hij doelde hierbij op het tekort aan bezorgers van het Tijd-Schrift. Vandaar zijn oproep aan de kinderen van onze leden om dit karwei ter hand te nemen: 4 maal per jaar een bezorgingsronde met als vergoeding f 0,50 per Tijd-Schrift.

Tijdens de rondvraag werd de suggestie gedaan om voortaan de agenda van de Algemene Ledenvergadering los bij het Tijd-Schrift te voegen.

Vervolgens sloot de voorzitter de vergadering.

Jaarverslag 2000

Jaarverslag en overzicht activiteiten 2000

Het totaal aantal leden per 31 december 2000 was 1546. Gedurende het jaar beëindigden 32 leden om diverse redenen hun lidmaatschap. Maar er kwamen 107 nieuwe leden bij.

De Algemene Ledenvergadering werd gehouden op 28 maart 2000 in het Wijkcentrum Holy. Het verslag van deze bijeenkomst is te vinden op de pagina's 6 en 7 van dit Tijd-Schrift.

Het bestuur kent sinds de Algemene Ledenvergadering 2000 de volgende samenstelling:

W.C. den Breems	voorzitter
C.J. Hart	secretaris
A.W.J. Andriessen	penningmeester
J. van Elk	
A. Ouwendijk	
E. van Rongen	
mevrouw H.C. Verloop.	

Het bestuur vergaderde in het jaar 2000 zes maal.

In het jaar 2000 was de Historische Vereniging Vlaardingen onder meer aanwezig bij het afscheid van de heer M.A. Struijs als medewerker van het Stadsarchief, bij de uitreiking van de Geuzenpenning, de Lentemarkt, het Haring- en Bierfeest, de Stadshartdag, de Open Monumentendag en de uitreiking van de Hoogendijkprijs.

Historisch Jaarboek

De presentatie van het Historisch Jaarboek Vlaardingen 2000 (24ste jaargang) vond plaats op 14 november 2000 in de Burgerzaal van het Stadhuis. De eerste exemplaren van het boek, met als hoofdartikel de collegevorming in Vlaardingen tijdens de periode 1946 – 1998, werden uitgereikt aan de burgemeester, de heer L.W. Stam, als voorzitter en aan de nestor van de Vlaardingse gemeenteraad, de heer M.W. Lensvelt. Het artikel over de collegevorming werd geschreven door Dr. G.T. (Toby) Witte. De 'nieuwe' oude geschiedenis van onze stad is het onderwerp van de bijdrage van de gemeentelijk archeoloog, drs. T. de Ridder. Verder in dit jaarboek: de Kroniek van Vlaardingen 1949, samengesteld door mevrouw J.K. Bot met medewerking van mevrouw H.C. Verloop; de Kroniek van Vlaardingen 1999, vervaardigd door mevrouw M. van Papeveld-Hörst; de jaarverslagen van de Archeologische Werkgroep Helinium, de Gemeentelijk Archeoloog, de Historische Vereniging Vlaardingen, het Stadsarchief, de Stichting Archeologie en Bouwhistorie Vlaardingen / Archeologisch Historisch Museum Hoogstad Vlaardingen, het Streekmuseum Jan Anderson en het Visserijmuseum.

Lezingen en excursies

De eerste lezing in 2000 was op dinsdag 25 januari, toen Jan Anderson in de grote zaal van De Meerpaal vertelde over 'Vlaardingen – eerste Groeistad van Nederland (1945 – 1950) – Bevrijding en Wederopbouw'. Circa 130 aanwezigen waren getuige van een vlotte presentatie van de veranderingen in die tijd.

De februari-lezing (over de 350-jarige geschiedenis van het Vlaardingse Stadhuis) werd om praktische redenen uitgesteld naar begin september, maar het programma na afloop van de Algemene Ledenvergadering op dinsdag 28 maart in het wijkcentrum Holy trok weer ruime belangstelling (ca. 70 personen). Sprekers waren onze Stadsarchivaris Harm-Jan Luth en Leen Maat. De eerste gaf een voorbeeld van 'huizen-onderzoek' (Waalstraat 36-38) en de tweede presenteerde aan de hand van een aantal dia's een 'Beeldverhaal van Vlaardingen in de 20e eeuw', de veranderingen van de stad in de afgelopen 100 jaar.

Dinsdag 18 april vertelde onze Stadsarcheoloog Tim de Ridder aan een 50-koppig publiek over '60 eeuwen Vlaardingse geschiedenis' in de recreatiezaal van Dienstencentrum West (De Valkenhof). We kregen wederom de bevestiging dat Vlaardingen met recht de 'Oudste Stad van Holland' genoemd mag worden!

Het jaarlijkse 'historische bedrijfsbezoek' vond dit jaar plaats op dinsdag 16 mei. Zo'n 40 leden togen naar Terrazzobedrijf Tomaello in De Vergulde Hand, waar de huidige directeur Guilio Tomaello, ons allerhartelijkst met gebak onthaalde! Aan de hand van een computer-presentatie gaf hij een overzicht van de 75-jarige geschiedenis van zijn bedrijf en van zijn –uit Italië afkomstige– voorouders. Daarnaast toonde hij het productie-proces van o.a. de Vlaardingse Bloementrappen.

Op dinsdag 20 juni werd in zaal De Lijndraayer een lezing over het onderwerp van onze jaarlijkse bus-excursie Middelburg gehouden. Stadsarchivaris Sinke uit die plaats was naar ons toegekomen om in vogelvlucht, aan de hand van een fraaie serie dia's, de ontwikkeling van de stad en haar vele (1085!) monumenten te vertellen. Rond de veertig leden, waaronder veel deelnemers aan de juni-excursie, hadden een bijzonder informatieve avond.

Zaterdag 24 juni vond de bus-excursie naar Middelburg plaats. Met een nagenoeg geheel bezette touringcar togen we naar de stad, waar we het Historama in de Abdij bezochten en een begeleide wandeling maakten door het meest interessante gedeelte van de stad. Na de lunch waren er een aantal keuze-activiteiten, waaronder een rondleiding aan het monumentale stadhuis, waarna we aan het einde van de middag weer huiswaarts keerden.

Op dinsdag 5 september waren we te gast in de Burgerzaal van het stadhuis. Matthijs A. Struijs vertelde over het 350-jarige bestaan van dit oude monument. Zo'n 100 aanwezigen kregen een interessante lezing voorgeschoteld, terwijl aan het einde van de avond het door Matthijs geschreven boekje over het 'jarige' stadhuis werd gepresenteerd door de Vlaardingse werkgroep Open Monumentendag. Dankzij haar samenwerking met het gemeentebestuur en sponsoring van de afdeling Monumentenzorg en het EBB-fonds konden alle aanwezigen een exemplaar in ontvangst nemen.

De daaropvolgende zaterdag (9 september) was de landelijke Open Monumentendag. Een van de twee thema's was daarbij weer het 350-jarige Stadhuis, en ook iedereen die op deze dag deelnam aan een rondwandeling door het Stadhuis, kreeg het bovengenoemde boekje uitgereikt. Daarnaast liet de OMD-werkgroep bij de Vlaardingse HVV-leden, tegelijk met ons Tijd-Schrift, ook de Misis-special 'De Blauwdruk van Vlaardingen' thuisbezorgen

met daarin tal van artikelen rond het landelijke thema 'Nederland Waterstaat'. In datzelfde kader waren er bovendien een twintigtal andere activiteiten, waarbij de unieke mogelijkheid om de Vlaardingse watertoren te bezoeken zeker vermeld moet worden. Aan het einde van de dag kon worden geconstateerd, dat de Open Monumentendag in Vlaardingen aan belangstelling wint: meer dan 1200 bezoeken werden geteld!

Op zaterdag 30 september hielden we met 33 deelnemers onze jaarlijkse 'halve-dag' excursie, dit keer een stadswandeling door oud-Schiedam. Hoogtepunten daarbij waren de bezoeken aan de pas gerestaureerde St.Liduina-basiliek en de oude Sint Janskerk. Daarna liepen we langs de Schiedamse molens en bezochten tot slot nog een aantal 'liefhebbers' het nieuwe Gedistilleerd Museum.

Op dinsdag 24 oktober kwam Frits van Ooststroom ons vertellen over 'Vorstelijk Tuinieren – de tuinen van Frederik Hendrik'. Zo'n 85 aanwezigen woonde deze voorstelling in de grote zaal van senioren-gebouw Drieën-Huijsen bij.

De laatste bijeenkomst van het afgelopen jaar was getiteld 'Kris kras door Vlaardingen' waarbij Wout den Breems in de grote zaal van Dienstencentrum West voor de ca. 70 aanwezigen een groot aantal 'weet-je-nog-wel'-dia's vertoonde.

En daarmee kan onze vereniging terugzien op weer een geslaagde serie leden-activiteiten!

Restauratiepenning

Op 8 juni 2000 werden er, op voordracht van de Commissie Stad en Monument, door de Historische Vereniging Vlaardingen zeven Restauratiepenningen toegekend. Tijdens een bijeenkomst in Burgerzaal van het Stadhuis motiveerde de heer A.J. van Bommel de voordrachten van de commissie, waarna burgemeester A.J. Stam overging tot het uitreiken van de penningen.

De onderscheiden panden zijn het fabrieksgebouw van Flexibox aan de Vulcaanweg, het kantoorgebouw van Vlaardingen Oost, de aan de kop van de Oosthavenkade staande villa, de 'witte' villa aan het Verploegh Chasséplein, de Pelmolens, Nunquam Perfectum en de villa op de hoek van de Stationstraat en de Verheystraat.

Commissies

De commissies van de Historische Vereniging Vlaardingen, die zijn samengesteld uit leden en bestuursleden, hadden wederom een druk jaar.

De Commissie *Ledenactiviteiten* verzorgt de lezingen en de excursies (zie het verslag hierboven). Zij houdt zich als altijd van harte aanbevolen voor tips en suggesties die kunnen leiden tot een interessante lezing,

De Commissie *Industrieel Erfgoed* – momenteel inactief – is aangesloten bij de Federatie Industrieel Erfgoed Nederland (FIEN).

De Commissie *Stad en Monument* besteedt onder meer aandacht aan bebouwingsplannen in de stad en de zorg voor het monumentaal aanzien.

De Commissie *Vissermonument* ziet toe op het onderhoud van het monument en is nog altijd op zoek naar de beste locatie.

De Commissie *Historische Publicaties* heeft als taak het redigeren van het Historisch Jaarboek Vlaardingen

De Redactie *Tijd-Schrift* verzorgt de uitgave van vier edities per jaar.

Woord van dank

Het bestuur roemt de inzet van de leden van de commissies, de bezorgers van het jaarboek en *Tijd-Schrift* en de vele vrijwilligers, die altijd klaar staan voor de vereniging.

Hoogendijk Prijs 2000

De Hoogendijk Prijs 2000 van de Vereniging Vrienden van het Visserijmuseum te Vlaardingen is op 6 december 2000 uitgereikt aan cultureel antropoloog en socioloog dr. Rob van Ginkel voor zijn Nederlands- en Engelstalige publicaties over de Nederlandse zeevisserij uit de laatste twee jaren, maar tevens voor zijn gehele oeuvre tot nu toe. Daartoe behoort onder andere zijn cum laude verdedigde proefschrift uit 1993, in 2000 herdrukt, getiteld 'Tussen Scylla en Charybdis. Een ethohistorie van Texels vissersvolk (1813-1932)'. Van Ginkel is werkzaam als docent aan de Universiteit van Amsterdam en is, als een van de oprichters, betrokken bij het aldaar gevestigde Centre for Maritime Research. De jury benadrukt, naast haar waardering voor het actuele werk van van Ginkel en zijn totale oeuvre, dat visserijgeschiedenis het werkveld van meerdere disciplines kan zijn. Het rapport van de jury onder voorzitterschap van Prof. dr. J R. Bruijn zal worden afgedrukt in 'Netwerk. Jaarboek 2001'. De prijs, groot f 1000, wordt om de twee jaar uitgereikt voor de beste publicatie (tijdschriftartikel, monografie) over de Nederlandse zeevisserij in het verleden.

De volgende Hoogendijk Prijs zal in november 2002 uitgereikt worden. De jury zal daarvoor publicaties beoordelen verschenen in de periode 2000-2001. Een exemplaar van het prijsreglement is op te vragen op onderstaand adres van de redactiesecretaris van Netwerk. Men kan daarheen ook publicaties zenden om de jury te attenderen op mogelijke kandidaten.

Dr. Jan P. van der Voort
Redactiesecretaris Netwerk
Amalia van Solmslaan 6
3136 CD Vlaardingen
e-mail: jan@jpvddvoort.demon.nl

Kantoorleven

N. van Minnen

Een bezoek aan de kantoor tentoonstelling 'Amazing Werkplek' in het Scription in Tilburg en in diezelfde stad een rondleiding door het kantoor van Interpolis, waar niemand een eigen werkplek heeft, deden mijn gedachten teruggaan naar het kantoor in Vlaardingen waar ik mijn loopbaan in 1930 begon. En die gedachten werden versterkt door de fraaie foto op het vernieuwde omslag van Tijd-Schrift van maart 2000. De verschillen tussen nu en driekwart eeuw geleden zijn ongelooflijk groot. Hierbij wat persoonlijke herinneringen aan een Vlaardings doorsneekantoor in de dertiger jaren.

In juli 1930 kwam ik van school. Ik zocht enkele maanden wanhopig naar een baantje. In oktober kreeg ik een tip dat de jongste bediende van de NV Wijn-Import Maatschappij A. Hoogendijk daar wegging. Een sollicitatiebrief was niet nodig, ik kon direct op 6 oktober aan het werk.

Het kantoor van de 'Wijnimport' (de roepnaam van de firma, ook het zogenaamde telegramadres) stond aan de Oosthavenkade 21 op de hoek van de Bleekstraat. Beneden waren opslagplaatsen, het kantoor was bereikbaar via een monumentale voordeur met een Portugees wapen erboven. De oprichter van de zaak, de heer A. Hoogendijk, was ooit consul voor dat land geweest.

Het kantoor was eigenlijk één grote L-vormige ruimte, met aan de lange zijde brede ramen op de havenkant. Aan de korte zijde was het privé-kantoor gesitueerd, door glazen wanden en glas-in-lood van het 'bediendenkantoor' gescheiden. Er was daar, behalve een spreekkamertje, een grote kluis, waar 's avonds de boeken en bescheiden in opgeborgen werden. 's Morgens moest ik die er uit dragen. Letterlijk dragen, want het grote rekening-courantboek had een omvang van zo'n 60 bij 50 cm en was met 1500 folio's wel 15 cm dik. Het kantoor had een telefoonaansluiting, met één toestel in het privé-kantoor en één toestel in een gecapitonneerde cel in de bediendenafdeling. Als er gebeld werd of gebeld moest worden, verliet de betreffende bediende zijn of haar bureau en liep dan naar de cel. Het

*Het wijnpakhuis
'Oporto' van de firma
Hoogendijk aan de
Oosthavenkade.
(Foto Stadsarchief
Vlaardingen)*

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

WIJN-IMPORT M^U A. HOOGENDIJK

TELEGRAM-ADRES:
WIJNIMPORT

BEDEPONEERD

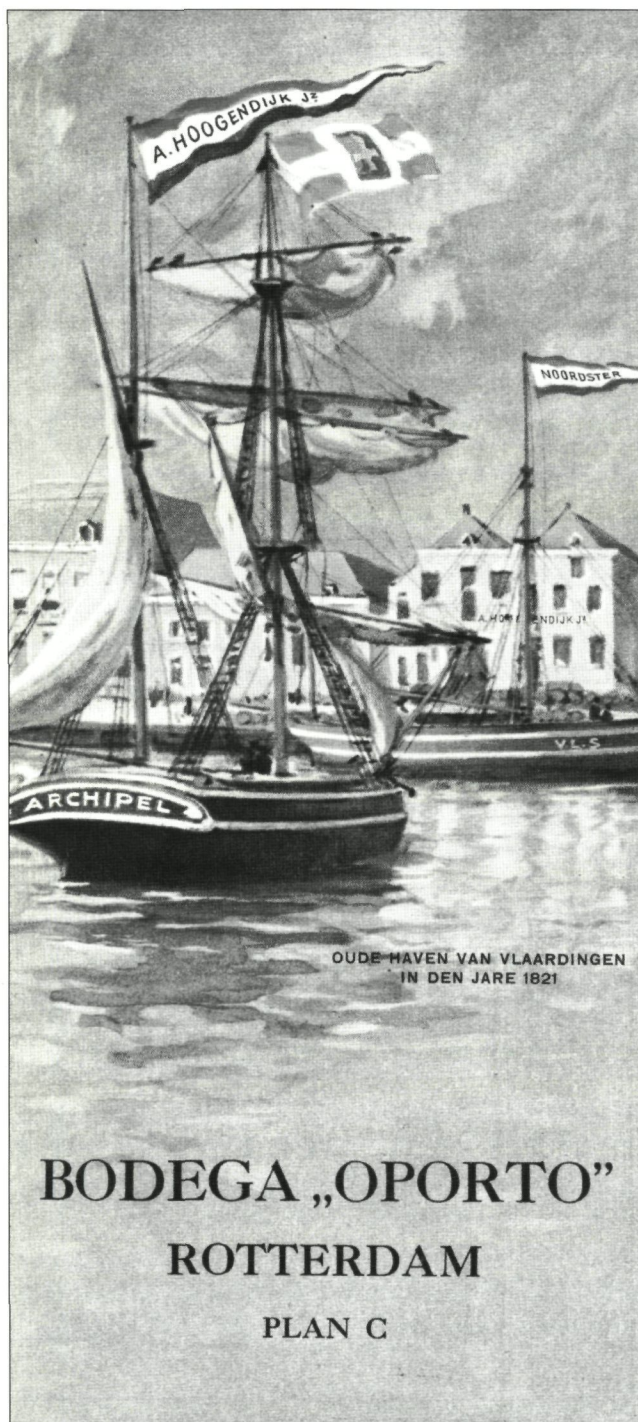

HANDELSREK

TELEFOON · N° 9
POSTGIRO N° 1501

VLAARDINGEN (HOLLAND)

KANTOOR: OOSTHAVENKADE · 21

BODEGA „OPORTO” ROTTERDAM

PLAN C

waren beide toestellen die met een slinger geactiveerd moesten worden om de telefoniste van het telefoonkantoor te bereiken. De bediende gaf dan het gewenste nummer aan haar op en werd dan meestal meteen doorverbonden. Voor interlokale gesprekken was er nog een tussenschakel extra, de 'rijkstelefoon'. Om doorverbonden te worden, moest dan soms wel een half uur of langer gewacht worden! Ons telefoonnummer bestond uit het cijfer 9, hoge nummers bestonden nauwelijks, ook nog niet bij de postcheque- en girodienst: de Wijnimport had nr. 1501.

Het kantoormeubilair bestond uit enkele sobere schrijfbureaus, alsmede een hoge lessenaar, bevestigd aan één van de wanden. Daar moest staande aan gewerkt worden, maar in ons geval stond er een hoge kruk bij. In het Visserijmuseum hangt nog zo'n onding waar de boekhouder bij staat. Er was voorts een fraaie eikenhouten tafel met een glas-in-lood opstand die nauwelijks gebruikt werd, alsmede een kast met deuren van geslepen glas waar wat monsters in werden bewaard en specimina van de fijne glazen en het mooie serviesgoed dat in de bodega's werd gebruikt (1).

Er waren twee schrijfmachines, één gewone die ratelen kon en één 'noiseless' machine waar de types niet tegen het papier kletterden, maar er tegen werden geschoven. Dat gaf een raar sloffend geluid en slechte doorslagen. Veel gebruikt werden die machine niet, want alle facturen werden door de facturiste met de hand geschreven met kopieerinkt. De jongste bediende had de taak die facturen over een rol met dun, vochtig papier te leiden waardoor de inkt een afdruk op dat kopieerpapier maakte. (Slimme lezers zeggen: dat was dus een negatieve afdruk. Dat was zo, maar omdat het papier zo dun was kon je door de achterkant lezen.)

De vrachtbrieven en zogenoemde 'beurtvaartadressen' werden ook gekopieerd, maar dat gebeurde in een boek van kopieerpapier. Daar moest men om te kopiëren achter elk blad een vochtige doek leggen, waarna het geheel even onder de kopieerpers werd geperst. Zo'n pers

kom je hier en daar nog wel eens als antiquariaat tegen en boekbinders zijn er dol op!

Telmachines of rekenmachines waren in het kantoor niet te vinden, evenmin als bijvoorbeeld kaartsystemen. Het klantenregister bestond uit elf provincieportefeuilles met grote lijsten, waarop van tijd tot tijd nieuwe klanten werden bijgeschreven. De vervallen adressen werden gewoon doorgestreept. Hoe de debiteuren- en crediteurenrekeningen in het dikke rekening-courantboek werden bijgehouden, is mij altijd een raadsel gebleven.

Tot de inventaris behoorden ook 15 liassen, fraaie als het ware hangende ordners van zwaar gelithografeerd blik, voorzien van opschriften als 'Cognossementen' en 'NOT' (2). Ze waren in mijn tijd al niet meer in gebruik.

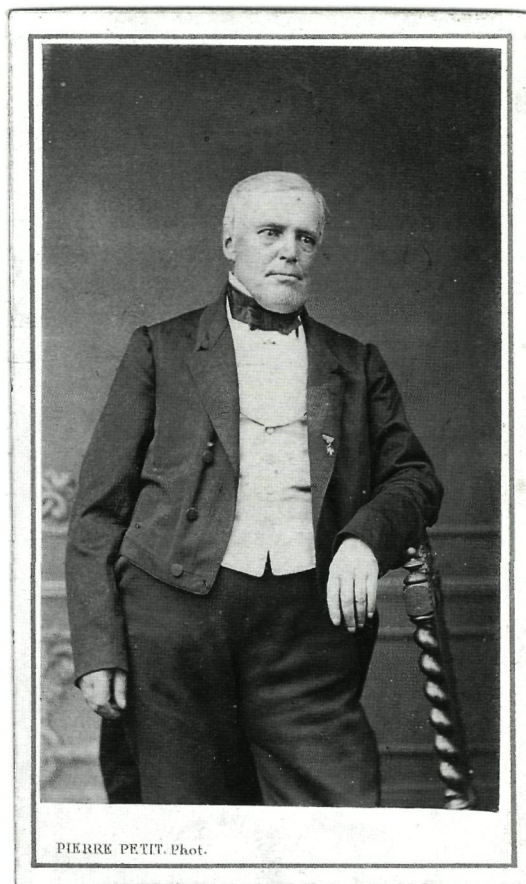
Het werk van de kassier was simpel: eenmaal per maand werd het kantoorpersoneel uitbetaald, eenmaal per week het kelderpersoneel. Er was geen loonbelasting, geen sociale premies, geen pensioenaf trek, geen andere premies of toeslagen. Alleen moesten er wekelijks 'rentezegels' worden geplakt (3).

Directeur was de heer J.C.I. Hoogendijk. Hij was één van de zonen van de haast legendarische heer A. Hoogendijk Jzn. (Een andere zoon dreef de Doggermaatschappij, een derde zoon de machinefabriek Griffijn.) Hij werd eerbiedig door het kelderpersoneel met 'meneer Jan' aangesproken, zoals in veel familiebedrijven gebruikelijk was.

Het kantoorpersoneel bestond uit een procuratiehouder als chef, een kassier c.q. rekening-courantboekhouder, een facturiste en de jongste bediende. Diens taak was het ophalen en wegbrengen van de post naar het postkantoor, het bezorgen van rekeningen in de stad, het innen van kwitanties, het typen van adressen, loopjes naar de kelder om orders door te geven en loopjes naar het belastingkantoor. In die tijd moest namelijk bij aflevering van meer dan drie liter gedistilleerd een 'geleidebiljet' worden gevoegd. Dat moest bij het belastingkantoor worden aangevraagd en zo'n biljet diende ervoor om de belastingautoriteiten in staat te stellen de voorraden en mutaties in de opslag van gedistilleerd te controleren; de accijnzen waren ook toen al hoog.

Gedistilleerd werd in de handel gebracht onder het merk 'De Baviaan', vruchtensappen (de firma had in de Bleekstraat een vruchtensapfabriek) droegen het merk 'Hygiea', limonadesiropen het merk 'Wimah'. Al die producten werden in de kelder gebotteld, gekurkt, gecapsuleerd en geëtiketteerd.

De sfeer op kantoor was niet ongezeellig, niemand was ooit gestresst, ondanks de lange werkdagen en ondanks de volkomen afwezigheid van een kopje koffie of thee. Er waren enkele uitspattingen: als iemand jarig was of jarig verklaard werd. Dan was er een slagroomwafel of een appelbol van Jan Boer, waar de ouderen op trakteerden. Ik heb later nooit en nergens zulke lekkere appelbollen geproefd!

*Arij Hoogendijk Jzn
(1800-1878), visserij-
en koopvaardijreder en
oprichter van de
'Wijnimport'.*

Pas na drie jaar à raison van f 20 per maand vond ik een ander baantje. Bij de ENCK in Vlaardingen, een dynamisch bedrijf, al was het kantoor toen nog weinig gemechaniseerd. Maar het lééfde en bruiste daar. Ook dat kantoor zou nu prehistorisch lijken naast het gebouw van de Nationale Nederlanden in Rotterdam of de Rembrandttoren in Amsterdam.

Mijn grootvader schreef in het jaar 1908 in zijn levensverhaal over 'vroeger': "...doch alles was kleiner, alles beperkter, alles eenvoudiger, alles was anders, ja, de mensen waren, zou ik bijna zeggen, anders. Althans, ontevredener dan thans waren ze, geloof ik, niet." Bijna een eeuw later ben ik geneigd hetzelfde te zeggen.

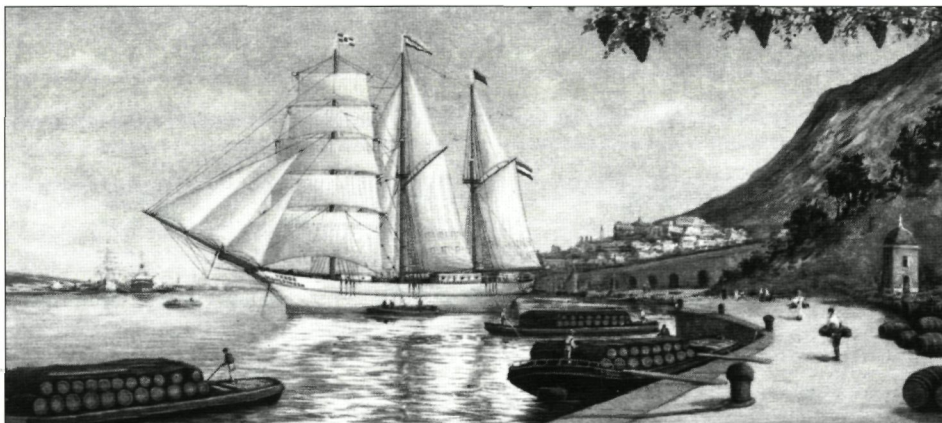
Noten

(1) Bodega's. De firma exploiteerde onder de naam 'Oporto' in Rotterdam, Amsterdam en Den Haag bodega's, luxueuze cafés met prachtig meubilair en zeer verzorgd glas- en aardewerk. Die in Rotterdam ging in 1940 verloren bij het bombardement, de zaak in Den Haag was al eerder gesloten en die in Amsterdam heeft tot na de oorlog bestaan.

(2) De NOT, afkorting van de Nederlandsche Overzee Trustmaatschappij, was in 1914 opgericht met het doel 'het verleen van hare tussenkomst in den ruimsten zin des woords, ten behoeve van Nederlandsche kooplieden of vennootschappen van koophandel, teneinde, ondanks den bestaanden oorlogstoestand, den ongestoorden aanvoer en uitvoer van goederen zooveel mogelijk te verzekeren.' Voor Nederland als neutraal land tussen de strijdende partijen was het handels- en scheepvaartverkeer een hachelijke zaak geworden. De NOT garandeerde de oorlogvoerende machten dat de voor de NOT bestemde goederen niet via Nederland in handen zouden komen van hun tegenstanders.

(3) Rentezegels. Een premie op grond van de Ouderdomswet en de Invaliditeitswet van 1913. Een bepaald aantal zegels tijdens het werkzame leven in loondienst op de rentekaart geplakt, gaf op 65-jarige leeftijd een ouderdomspensioen van, meen ik, drie gulden per week. Op de betaaldag zag je dan de 'oudjes' naar het postkantoor gaan om dat bedrag te innen. 'Ga je rentekaart maar halen'; was een onvriendelijke manier om iemand ontslag aan te zeggen. Het zegelsysteem werd in 1957 bij de invoering van de AOW afgeschaft.

*De schoener 'Vrede'
van rederij A.
Hoogendijk Jzn in de
haven van Oporto op
een reclamefolder van
het bedrijf.
(Bron: Stadsarchief
Vlaardingen)*

Vlaardingse woorden en uitdrukkingen (2)

Jan Anderson

Naar aanleiding van de oproep in het Tijd-Schrift 74 heb ik minstens 10 reacties ontvangen. Bij kerstconcerten, de kerkdienst en het doen van de kerstinkopen gaven velen mij nieuwe uitdrukkingen of bevestigden hetgeen reeds in de boeken was opgenomen. Ook bleken sommige woorden en uitdrukkingen gewoon oude Nederlandse te zijn, die hier nog steeds in gebruik waren.

De heer Blenk uit Enschede corrigeerde mij met 'rooffie' en 'glee', die gewoon in het woordenboek zijn te vinden. Hij attendeerde mij op:

Middelstraat

Een snoek gevangen

Ijssie taaien

Lessie tik

Lessie buut

Bussie trap

Narretje wip

Jan Bolderhey uit Vlaardingen:

Schargooi

De heer Wapenaar uit Vlaardingen:

Er staat geen asie wind

Ton Stolk uit Vlaardingen:

Hij heeft in de baaklijn gebeten

Joop Stigter uit Vlaardingen:

Een gaffel door je want

Mandjes over de last

de rijweg tussen de 2 stoepen.

bij het in het water vallen, brachten je 'vrienden' je naar huis met de roep: "Een snoek gevangen!"

hard lopen over te dun ijs.

krijgertje/tikkertje spelen.

verstoppertje.

spel waarbij tegen een blik(bus) werd getrapt.
achter op een paard en wagen klimmen.

tuig of rotzooi.

geen zuchtje wind (adem).

zelfmoord gepleegd.

gat in je trui of hemd, b.v. bij je elleboog.

bij veel haring en drukte werd de haring met mand en al gelost, de rest kwam de volgende dag wel.

Jan Lensveld:

Als de natuur spreekt zwijgt het verstand als een man een aardige vrouw bemint.

Thea Hoogdalen-Noordzij uit Krimpen aan den IJssel:

Vroom in de mond, heet in de kont

als vrome mensen moesten trouwen.

Rita Anderson uit Vlaardingen:

Zij is de plank bezien

zij weet alles niet meer zo goed, ze dementteert.

Greet Heindijk uit Vlaardingen:

Zij maakt een hoop begaai

onnodige trammelant.

Tot zover een aantal van de reacties, nu de volgende lijst:

<i>Zij is bekant 12 jaar</i>	bijkans = bijna.
<i>Zij is van eigen</i>	eigen familie, neef of nicht, oom of tante.
<i>Wat hebben jullie gegeten: overslag</i>	niets, eten werd dan overgeslagen.
<i>Effen als blompap</i>	iemand met een uitgestreken gezicht.
<i>Pinkie leggen</i>	spijbelen.
<i>De melk is na an</i>	bijna op.
<i>Dat is Vlaringers eigen</i>	zo doen de Vlaardingers.
<i>Zij werkt voor de mooitooi</i>	zij werkt voor luxe, b.v. kleding of sieraden.
<i>Vader zit in de zorg</i>	grote leunstoel.
<i>Spuuglok</i>	bij de klederdracht, haar dat onder de muts kwam met spuug of klappervet in een bepaalde slag brengen.
<i>Me motte nog lezen</i>	we moeten nog uit de bijbel lezen.
<i>Koters</i>	kinderen.
<i>Sallepatters</i>	losse broekspijpen van oliegoed van knie tot klomp.
<i>Hij heeft wit voor</i>	arbeiders hadden een wit frontje van papier aan onder het vest bij 'nette' gelegenheden.
<i>Vrommes</i>	vrouwmen; gezette/dikke vrouw.
<i>Zengetje</i>	na een windstilte een beetje wind, echter nog te weinig om te vissen.
<i>Eb gedachte</i>	denk er om.
<i>Daat-hou-je-maar-arm</i>	Een schipper schreef vanuit Lerwick 2 brieven, één naar de reder en één aan zijn vrouw, waarin hij haar aanraade naar kantoor te gaan en een voorschot op de besomming te vragen en: "Daat hou je maar arm." Alleen stopte hij de brieven in de verkeerde enveloppen....

Vlaardings aftelversje

*Leen, peen zoute vis
die vannacht gevangen is
in het gouwen netje
moeder krijg ik een kadetje
vader krijg ik een boterham
dan gaat ik zoet naar bedje.*

Slagzin van Vlaardingse winkeliers omdat de Vlaardingers vroeger voor de duurdere aankopen veel naar Rotterdam gingen (je kon voor 1 kwartje met de bus van de Hoflaan rechtstreeks naar de Passage (Coolsingel) te Rotterdam):

*Koop toch in den vreemde niet
wat de eigen stad u biedt.*

Reacties naar Jan Anderson, Kethelweg 50, 3135 GM Vlaardingen. Tel./fax (010) 434 38 43.

Weet u het nog?

Wout den Breems

Het is nog niet voorgekomen dat er geen enkele reactie kwam op mijn vragen. Wellicht komt er alsnog wat informatie over de scheepsmakers van de werf Figee aan de Havenstraat en kan ik u daar later iets over vertellen. Om u niet helemaal met lege handen te laten zitten is er een soort 'Weet u het nog?' verhaal van Jan van Hees opgenomen. Jan leest maar al te graag deze rubriek en naar aanleiding daarvan reageerde hij op mijn vraag: als u ergens herinneringen aan heeft, schrijf ze dan eens op voor deze rubriek. Hij kwam met het afgedrukte verhaal, ondersteund met een aantal aardige prenten.

Mijn opgave voor deze keer zijn twee foto's. Een foto afgestaan door de familie Maan met aantal fors uitgedoste onbekende personen en een klasfoto, wederom van mevrouw Van der Lee, van school D aan de Willem Beukelszoonstraat. Niet alle namen van de kinderen zijn bekend dus de vraag: weet u de namen van degenen op de foto's?

Reacties, graag weer schriftelijk, naar:

W.C. den Breems,
Arnold Hoogvlietstraat 69,
3134 CB Vlaardingen.
Ook per e-mail is mogelijk:
wbreems@dsv.nl.

Cowboys in de polder

Jan van Hees

Opeens weet je het weer bij het zien van de verloren gewaande foto. Hij kwam bij een familielid weer te voorschijn. Ingelijst hing hij achter een gordijn. We hadden er twee: een voor ons en een voor onze grootmoeder. Zij hing hem op, wij raakten hem kwijt. Al eerder was de herinnering aan die foto bovengekomen bij het lezen van een herinnering van Maarten 't Hart.

In 1993 schreef hij over het feit dat kinderen zich zo graag verkleden: iets wat hij door zijn godsdienstige opvoeding niet mocht. Hij dacht daar weer aan toen in Maassluis op zekere dag "een wagen kwam, een hele grote wagen, en daar was een wigwam opgezet en er was een decor getekend - dan kon je een cowboypak aantrekken en op die wagen gefotografeerd worden. Dat vond ik zo iets fantastisch en al mijn vriendjes mochten van thuis als cowboy op de foto, maar het was uitgesloten dat ik dat ook mocht. Geen sprake van! En als je dan later bij die vriendjes thuiskwam, zag je op de schoorsteenmantel die foto staan, dus dat bleef me

maar herinneren aan die ene keer dat ik ernaast had gegrepen. Dat was ontzettend akelig." Voor jongens in 1953 was het cowboyspel een geliefd tijdverdrijf. Dat was vooral ingegeven door de in die tijd populaire filmheld van wie wij de naam uitspraken als 'Rooie Roggers', die met zijn paard Trigger alle mogelijke avonturen op de prairie beleefde. De films werden regelmatig voor de jeugd gedraaid in Luxor aan de Westhavenkade, meestal op zondag en het was dus uitgesloten om die te gaan zien, maar we hoorden het wel van anderen. Onze prairie was de helling van de Maassluisdijk en onze gevechten leverden we in de stegen naast en achter de huizen van de Vettenoordse Polder. Ook Buffalo Bill speelde in ons verbeelding mee als Amerikaans oud-militair en bisonjager. Indianen kwamen in ons spel niet voor - indianen hadden geen vuurwapens en konden niet tegen vuurwater - dus vochten we tegen elkaar. Het enige, wat we hadden was een klappertjespistool. Een eenvoudige pistool, waarin je een rolletje klappertjes kon doen. Dat rolletje zat in een klein, rond, kartonnen doosje met een los dekseltje. Die doosjes kon je voor vijf cent kopen bij speelgoedhandel Van Noort op de hoek van De Waal en de Kuiperstraat. Het bleef met die pistolen tobben, want na enige tijd was het opduwmechanisme kapot. Grotere wapens waren te duur, dus er zat niets anders op om te sparen voor een nieuwe. Knallen was toch het enige doel en schijngevechten leveren was het spel. Geen gewonden, geen bloed, alleen maar rennen en

altijd ruzie over wie de overwinning had behaald. Op ons grondgebied rond het Orelioplantsoen met voldoende stegen voor ontsnappingen en oude schuurtjes waren wij de baas. Op zekere woensdag voerde het Buffalo Wild-West Circus een aanval uit op ons grondgebied. Er kwam een wagen aan die een aanhangwagen trok, die stopte voor het groentepakhuis van Stolk en vrijwel naast het huis van Van der Berg, een Vlaardingse straat-

fotograaf van na de oorlog. Vechten had geen zin meer: dit was overmacht. Een man stapte uit, klom op de aanhangwagen en begon grote platen omhoog te duwen. Een prairie met cactussen ontrolde zich voor ons. Een tentje werd opgezet (merkwaardig dat Maarten 't Hart zich een wigwam herinnert: helemaal fout dus in die tijd) en een vuurtje aangelegd. Hij wenkte iemand van de intussen toegestroomde jeugd, want de huizen puilden uit van de kinderen die in de geboortegolf meegekomen waren. De aangewezen mocht een cowboypak aantrekken en een holster met echte, zware pistolen omdoen en voor de tent gaan zitten. Dit was het echte werk: zo moest je er eigenlijk uitzien! De man maakte een foto! Dat was

het helemaal! Het gerucht ging al gauw dat je bij je moeder toestemming moest vragen om ook op die wagen te mogen. Ik vloog naar huis en kreeg het ja-woord (en je zus moet er ook op en twee afdrukken). Ik was in no-time terug en stonden we in de rij. Ik kon nu gaan bewijzen dat ik cowboy Johnny was: Roy Rogers zou er niets bij zijn! We gaven ons adres op, na verloop van tijd reed de man weer door en na een week werden de foto's bezorgd. De foto stond een poosje op de schoorsteen, hij werd opgeborgen, we raakten 'm kwijt, maar achter een gordijn bleef hij hangen en nu wist ik het weer.

Jan van Hees en zus Wil

Die heb ik ook!

Dat zei een goede vriend van mij. Ik herinner mij dat die aanhangwagen voor de school in de Van der Driftstraat hoek Da Costastraat stilgezet werd en ik mocht me ook laten fotograferen. Ik zal hem eens opzoeken en dat deed hij. Hoeveel foto's zal die fotograaf niet gemaakt hebben in Vlaarding (tientallen, honderden?) en wie heeft 'm nog? Vraag het eens rond in uw familie! De gefotografeerden zullen nu tussen de 55 en 60 jaar zijn.

De fotograaf

Het fenomeen straatfotograaf bestaat bijna niet meer: alleen nog op stranden, in dierentuinen of een pretpark kom je hem nog tegen. De enige straatfotograaf die ik kende, was fotograaf Van der Berg van het Orelioplantsoen. Ik zag hem regelmatig voorbijrijden, statig met een lange regenjas en een aanhangertje achter zijn fiets. Op dat aanhangertje stond een speelgoedauto. Op verschillende plaatsen in Vlaarding zette hij die wagen neer en foto-

*Een foto gemaakt door
Van der Berg.*

grafeerde kinderen die daarin mochten zitten. Mij intrigeerde bij het terugvinden van de foto de vraag wie die man was die in de vijftiger jaren met die grote aanhangwagen door het Waterweggebied reed. Zou daar nog achter te komen zijn? Op het origineel stond geen naam: een doodlopende weg dus. Op de foto van mijn vriend stond wel een nauwelijks leesbaar stempeltje. Sterk uitvergroten leverde wel een adres op Narcissenstraat 50a, Rotterdam-Zuid. De naam moest iets zijn van G.v.Elich? Het werd dus tijd voor een speurtocht. In het Gemeentearchief van Rotterdam vond ik een Gerardus Elich die in 1908 in Bergen op Zoom geboren was en die in 1928 naar Rotterdam was verhuisd en daar vermeld werd als kleermaker. Dat was 'm dus niet. Of toch wel? In 1935 werd dezelfde Elich vermeld als 'koopman van fotovergrotingen'. Het moest wel gek zijn als dit niet de fotograaf was. Verder kwam ik niet. Ik raadpleegde een telefoongids en ontdekte een groot aantal Elichs in Bergen op Zoom. Het eerste contact met een Elich daar leverde een familielid op die zonder dat ik over de aanhangwagen gesproken had, in sappig Brabants zei: "Oh, met die cooi-boois! Dat was een oom van mij! Meer weet ik er niet van! Belt u die en die eens!" Dat deed ik en na nog drie telefoontjes had ik de dochter van de straatfotograaf aan de telefoon.

Gerrit Elich

Gerrit Elich werd op 15 januari 1908 geboren in Bergen op Zoom als nakomer in een grote familie van handelaars en winkeliers. Hij had een heupafwijking waarvoor hij in zijn jeugd lang in een ziekenhuis in Utrecht had gelegen. Vanwege dat ongemak werd hij kleermaker en verhuisde in 1928 naar Rotterdam. Na zijn huwelijk in 1935 met een meisje uit Hellevoetsluis vestigde hij zich weer in Rotterdam als koopman in fotovergrotingen. Die vergrotingen werden gemaakt in België en de opdrachten die hij kreeg werden meegenomen door een broer die bij de spoorwegen werkte. In de oorlog werkte hij in een kazerne en maakte foto's van gevolgen van oorlogshandelingen. Na de oorlog begon hij als straatfotograaf. Het idee van de aanhangwagen met achtergrond kreeg hij door twee cowboypakken die bij het carnaval gebruikt waren. Als hij kinderen daarin kon fotograferen zou dat geld opleveren. Hij bedacht en vervaardigde daar een decor bij en trok daarmee rond in Rotterdam en omstreken. Toen Maarten 't Hart hem zag kwam hij misschien uit 's-Gravenzande waar een kunstschilder in een soort caravan woonde die voor hem foto's inkleurde. Het aanhangwagenwerk heeft hij gedaan van 1950-1954. Daarna verlegde hij zijn terrein naar de Rotterdamse manifestatie E-55. Verder fotografeerde hij voetgangers die door de Maastunnel kwamen en zette hij schoolklassen op de foto. Gerrit Elich overleed in 1961 in Rotterdam. Van zijn archief is niets meer over. Het moet vast een aardige man geweest zijn.

Nutteloze kennis is vaak de aardigste kennis, en wie zo'n foto heeft, weet nu wie het was die hem maakte. Laat mij of de redactie eens weten dat u er ook een hebt of stuur uw herinnering op.

Ledenactiviteiten

Op **dinsdag 27 maart 2001** houden we onze jaarlijkse Algemene Ledenvergadering. Ook dit jaar weer in de grote zaal van het Wijkcentrum Holy (aan de achterzijde van de parkeergarage boven AH op de Loper).

Na de Ledenvergadering is er zoals gebruikelijk weer een voor iedereen toegankelijke lezing. Spraken we in de februari-bijeenkomst over een onderwerp ('Sagen en legendes uit Vlaardingen') waarover half maart een boek verschijnt: dat is eveneens het geval met het onderwerp van déze avond! Indachtig de behoorlijke belangstelling voor de lezing in oktober j.l. over de 'Tuinen van de Oranjes', dachten we met het ietwat 'gedurfde' onderwerp 'De Bastaarden van de Oranjes' ook veel mensen een plezier te doen. En wetend, dat ons lid Hanno de longh, samen met de bekende Oranje-kenner Jan Kikkert uit Oostvoorne (momenteel nogal eens op TV in het kader van de mogelijke toekomstige partner van Prins Willem Alexander), daarvoor met historisch onderzoek bezig waren en er een boek over aan het schrijven zijn (dat, als het éven lukt, óók in de boekenweek in maart zal verschijnen) hebben wij beide onderzoekers gevraagd om er bij ons een lezing over te komen verzorgen.

Dus: na de koffiepauze na de Algemene Ledenvergadering zijn vanaf half negen ook niet-leden welkom om naar deze lezing te komen luisteren. Voor leden staan de deuren vanaf kwart voor acht open.

De bus stopt bijna voor de deur (lijn 52, halte Churchillsingel / Wijkcentrum Holy), en automobilisten adviseren wij om op de Holysingel af te slaan de Robert Schumannring op, en daar aan het einde te parkeren ('t is dan nog maar een klein stukje wandelen, en spaart u veel rondjes rijden op zoek naar een plekje).

Tussen alle HVV-activiteiten door moeten we ook niet verzuimen u te wijzen op het Museum-weekend, dat dit jaar gehouden wordt op **zaterdag en zondag 21 – 22 april**. Het landelijke thema is dit jaar 'een kijkje in de depots'.

Dinsdag 24 april 2001 is er dan weer een 'gewone' lezingenavond, en die is gewijd aan de wijk 'Babberspolder', en dan speciaal de 410 (nood)woningen die daar in 1942 werden gebouwd om woonruimte te bieden aan de Rotterdamse gezinnen die door de bombardementen in mei 1940 dakloos geworden waren.

Frans Assenberg schreef er enkele jaren geleden een boekje over en is dus bij uitstek degene die er over vertellen kan. Over hetzelfde onderwerp heeft Jan Anderson, die zich destijds –helaas zonder resultaat– heeft ingezet om een klein stukje

*De 'noodwoningen'
aan de Eleonorastraat
in de Babberspolder.
(Foto Stadsarchief
Vlaardingen)*

van de wijk voor het nageslacht te bewaren, trouwens in zijn Streekmuseum tot begin januari 2001 een tentoonstelling gehad. Mogelijk is een gedeelte van die tentoonstelling (met een groot aantal bijzondere foto's) nog te bekijken tijdens deze lezingenavond.

In woord en beeld neemt Frans u in elk geval mee naar de woonwijk, die tot het laatste toe als een soort lustoord van bloemenweelde beeldbepalend is geweest voor deze na-oorlogse wijk. En het geeft bovendien aan de huidige bewoners van de nieuwbouw-woningen in de wijk de mogelijkheid om eens te zien hoe het er vroeger geweest is.

Het is erg fijn dat we de bijeenkomst mogen houden in de nieuwe aula van het Groen van Prinstererlyceum aan de Rotterdamseweg, hoek van Hogendorpstraat, dat tegenwoordig een onderdeel is van 'Aquamarijn' – een gebouw dat ook bij veel van onze leden een apart gevoel (aan de schooljaren) oproept. We beginnen weer om acht uur – vanaf kwart voor acht kunt u een plekje zoeken en buslijn 56 zet u af vlak bij de ingang.

In de maand mei houden we geen lezingen-avond. De avond die gaat over het doel van de voorjaars(bus)excursie hebben we n.l. verplaatst naar de dinsdag vlak voorafgaand aan de excursie zelf. Dat vonden we afgelopen jaar een prima vondst. Dus:

De **dinsdag 26 juni en zaterdag 30 juni 2001** zijn weer bestemd voor onze jaarlijkse bus-excursie. We gaan dit keer, na de geslaagde tochten van de afgelopen jaren naar Bredevoort, Bergen op Zoom en Middelburg, weer eens een geheel andere kant op, n.l. naar Haarlem en het stoomgemaal (museum) de Cruquius. De contacten zijn weer gelegd, en –dankzij enkele leden van de Historische Vereniging Haarlem– heeft deze plaats het in zich om er weer een geweldige dag van te maken.

Om met de lezing te beginnen (waar natuurlijk ook de niet-deelnemers aan de bus-excursie van harte welkom zijn!): deze is op dinsdag 26 juni, aanvang 20.00 uur (zaal open 19.45 uur) in de zaal van De Lijndraaier aan de Baanstraat (vlakbij de Markt). Daar zal de heer Bulte, historicus en lid van de Historische Vereniging Haarlem, ons aan de hand van veel plaatwerk vertellen over de mooie stad Haarlem, die (na Amsterdam, Maastricht, Utrecht, Leiden en Middelburg) met 1009 echte monumenten op Neerlands 6e monumentale plaats staat.

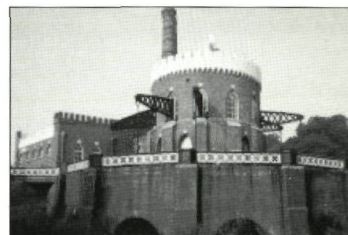

Zaterdag 30 juni gaan we dus met de bus op pad. We vertrekken tegen negen uur vanaf de bekende opstapplaatsen (Hoflaan en Holy-Ziekenhuis) en rijden dan in één ruk door naar Haarlem. Daar worden we op de Grote Markt, tegenover de Sint Bavo, rond tien uur ontvangen in het verenigings-onderkomen van onze zustervereniging 'Haarlem', waar we koffie drinken. Daarna maken we een rondwandeling, o.a. langs een aantal Haarlemse Hofjes, en bezoeken we de Grote- of St. Bavokerk (een laat-gotische kruisbasiliek met slanke houten kruistoren).

Tussen de middag gebruiken we op een mooie locatie de lunch en daarna is er gelegenheid om een keuze te maken uit een aantal mogelijkheden, zoals
 -bezoek aan het beroemde Frans Halsmuseum in het voormalige Oude Mannenhuis (1608), met als hoogtepunten de 'Officieren van de St.Jorisdoelen' en 'De regenten van het Oude Mannenhuis in Haarlem', maar ook andere Nederlandse kunst;
 -Teylers Museum aan het Spaarne, het eerste grote openbare museum in Nederland (1778), opgericht ter stimulering van de beoefening van wetenschap en kunst. Zeer bekend en beroemd is de z.g. 'Ovale Zaal';

-op eigen gelegenheid op pad door het fraaie, oude centrum. In elk geval zullen we u in de bus van voldoende tips en een plattegrond voorzien om 'tijd tekort' te komen in deze fascinerende plaats.

Halverwege de middag vertrekken we uit Haarlem en bezoeken we het Stoomgemaal Cruquius, dat even ten zuiden van de stad ligt. Het dateert uit 1849 en werd gebruikt voor de drooglegging van het Haarlemmermeer. Het was tot 1933 in gebruik en het bezit nog steeds de originele stoommachine, met acht pompen die door balansarmen werden bewogen. Het is thans ingericht als museum, waarin u een beeld krijgt van dijkbouw en droogmakerij van Nederland aan de hand van maquettes, modellen van windmolens, oude machines, kaarten en tekeningen. Een grote maquette van Nederland toont de invloed van tij en springvloed bij afwezigheid van dijken. Omstreeks zes uur zijn we daarna in Vlaardingen terug. Het belooft weer een mooie excursie te worden, en de ervaring leert dat er vanuit onze vereniging erg veel belangstelling voor bestaat. Echter: we plannen weer een touringcar voor ca. 50 personen, en 'vol is vol'. Maakt u daarom binnenkort even f 15,- over op girorekening 750978 t.n.v. penningmeester Historische Vereniging Vlaardingen onder vermelding van 'Excursie Haarlem'. Uw plaats is dan gereserveerd. Op dit moment (begin februari) zijn er al bijna 20 plaatsen gereserveerd n.a.v. onze vorige publicatie. De deelnemerskosten bedragen voor leden en hun huisgenoten f 65,- p.p. en niet-leden betalen f 10,- p.p. extra.

Onze afspraken: tot 1 mei kunt u aan de penningmeester laten weten dat u van uw (voorlopige) reservering wilt afzien en dan krijgt u uw betaalde f 15,- terug. In het andere geval dient u vóór 1 juni het restant-bedrag (dus f 50,- resp. f 60,- voor niet-leden) over te maken. Mocht u na 1 mei toch van deelname willen afzien, dan krijgt u het inschrijfgeld niet meer terug, ook niet bij b.v. ziekte. Wanneer u niet op 1 juni het restant betaald heeft, dan behouden wij ons het recht voor om nieuwe deelnemers van de wachtlijst in te schrijven of nieuwe deelnemers te werven (de deelnameprijs is immers gebaseerd op een volle bus!). Wanneer wij uw plaats op het laatste moment door een ander kunnen laten innemen ingeval u onverhoopt toch niet mee kunt (wegens ziekte enz.), dan ontvangt u uw deelnamebedrag (echter excl. het inschrijfgeld) retour. Is plaatsvervangende niet meer mogelijk, dan kan helaas geen enkele restitutie plaatsvinden (wij hebben immers ook voor u gereserveerd en moeten daarvoor dan ook betalen).

Na de vakantie willen wij u wijzen op de Open Monumentendag, waarin ook onze vereniging activiteiten ontplooit. Deze dag wordt gehouden op **zaterdag 8 september**, en het landelijke thema is dit keer 'Huis en Haard'. Wanneer u voor de Vlaardingse invulling van dat thema suggesties hebt, dan hopen wij dat u dat binnenkort aan ondergetekende wilt laten weten.

Daarna houden we op **dinsdag 25 september** een avond over Dordrecht. Een medewerker van het Stadsarchief in Dordrecht komt ons dan voorbereiden op de z.g. 'halve-dag excursie' naar de plaats, die al sinds jaar en dag met Vlaardingen 'strijdt' om de titel 'Oudste Stad van Holland'.

Deze informatieve avond wordt voorgezet met een bezoek aan de stad zelf, waar we op **zaterdag 29 september** onder leiding van onze eigen (in Dordrecht woonachtige) Stadsarchivaris Harm-Jan Luth op pad gaan. We verzamelen daarvoor rond 10.00 uur bij het

NS-Station (exacte tijd volgt) en zijn dan tot ca. 13.00 à 14.00 uur onderweg. Een kopje koffie onderweg krijgt u van onze vereniging aangeboden, en verder zijn er (behalve uw reis- en evt. entreegelden) geen kosten aan verbonden. Na afloop kunt u zelf bepalen of u direct weer vertrekt, of dat u nog een bezoekje brengt aan een museum, gaat winkelen of iets anders onderneemt – u bent daarin geheel vrij.

Zoals gezegd: er zijn geen kosten aan deze excursie verbonden, maar u moet zich (ook in verband met het genoemde kopje koffie) wel even vooraf aanmelden, uiterlijk op de lezingen-avond op 25 september!

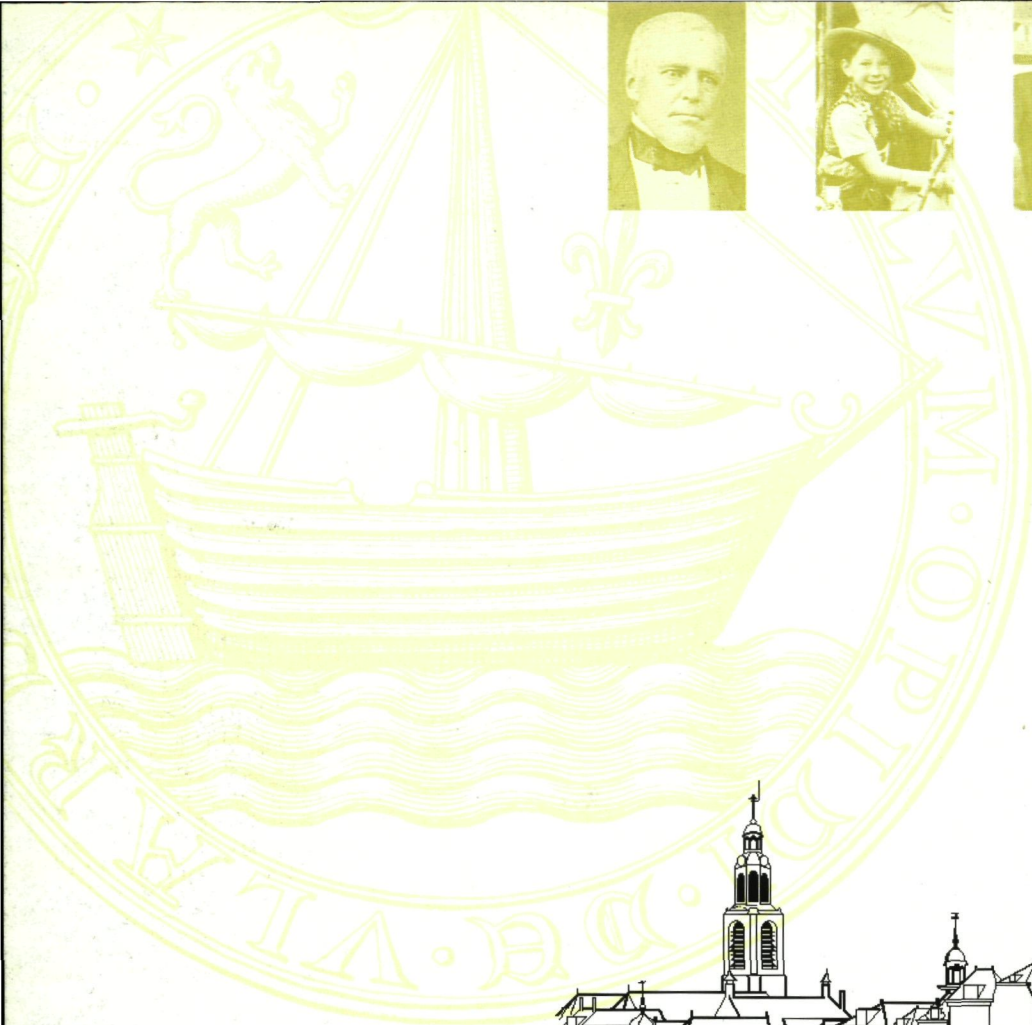
De laatste bijeenkomsten in dit jaar staan gepland voor **dinsdag 23 oktober** en **dinsdag 20 november a.s.**

Tot zover deze informatie vanuit de Lezingen- en Excursie-werkgroep. Wanneer u nog vragen hebt, kunt u altijd (op werkdagen tussen 10 en 5 uur) even bellen naar 435 3322.

Namens de werkgroep:

Arie Ouwendijk

NB: Het werkgroepje dat vanuit onze vereniging de historie van de Romi (Zwerver's Margarinefabriek) aan het reconstrueren is, heeft nog dringend behoefte aan enkele medewerkers / onderzoekers en aan mensen, die over het bedrijf kunnen vertellen, over foto- of ander materiaal beschikken enz. De bedoeling is, dat onze vereniging – met steun van het huidige bedrijf (Romi Smilfood bv) – een lezingen-/excursieavond in het bedrijf belegt, maar dat kan natuurlijk pas, wanneer er voldoende materiaal verzameld is. Laat daarom s.v.p. even iets weten, ook via het bovenstaande telefoonnummer, of rechtstreeks aan de 'trekker' van dit onderzoek: Marieke Velthuisen, tel. 474 6167.

Historische Vereniging Vlaardingen

internet: www.histvervlaardingen.nl
e-mail: info@histvervlaardingen.nl